

КИСЬКО А. І.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності та інформаційної безпеки
факультету № 3
(Донецький державний університет
внутрішніх справ)

УДК 342.9:351.74(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.80>

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З НЕДЕРЖАВНИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

У статті розкрито важливе науково-практичне питання щодо забезпечення публічного порядку і безпеки в Україні в умовах воєнного стану через взаємодію Національної поліції з недержавними суб'єктами. Враховуючи те, що безпека є базовою умовою для функціонування демократичних інститутів, розвиток співпраці між поліцією та громадянським суспільством набуває особливого значення. В умовах широкомасштабної агресії з боку російської федерації національна безпека виходить на перший план, що вимагає від правоохоронних органів підвищеної ефективності та залучення додаткових ресурсів, зокрема громадських ініціатив.

У науковій розвідці акцентовано увагу на тому, що законодавча база, яка регламентує діяльність Національної поліції, передбачає взаємодію з громадськістю на засадах партнерства (ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію»), однак має певні прогалини. Зокрема, у ст. 5 зазначеного закону не відображено достатньо повного переліку суб'єктів, з якими поліція має право взаємодіяти. Така невизначеність у правовому полі ускладнює налагодження ефективного партнерства з недержавними організаціями — волонтерами, аналітичними центрами, правозахисними об'єднаннями тощо.

У статті розглянуто ключові напрями такої взаємодії, серед яких: проведення спільних заходів з профілактики правопорушень, обмін інформацією, громадський контроль за діяльністю поліції, організація спільних програм і проєктів. Автор наводить приклади нормативно-правових актів, які регламентують діяльність поліції в цій сфері, зокрема Положення про Національну поліцію, Інструкцію з діяльності дільничних офіцерів поліції тощо. Крім того, підкреслюється роль наукових установ, що надають незалежну експертну оцінку та консультативну підтримку.

На основі аналізу сучасних наукових праць, нормативно-правової бази та практики взаємодії зроблено висновок про необхідність вдосконалення правового регулювання цього процесу. Пропонується внесення змін до чинного законодавства з метою деталізації форм та механізмів співпраці з громадськими структурами. Результатом такої взаємодії має стати формування стійких партнерських відносин між поліцією та суспільством, що підвищить ефективність заходів безпеки, забезпечить дотримання прав громадян та сприятиме реалізації засад демократичного правопорядку навіть у надзвичайних умовах.

Ключові слова: Національна поліція України, публічна безпека, громадський порядок, воєнний стан, громадянське суспільство, недержавні суб'єкти, правове регулювання, взаємодія, громадські об'єднання, партнерство, волонтерські організації, профілактика правопорушень, довіра до поліції, правова держава, безпека громадян.

Kysko A. I. Interaction of the national police with non-state entities in relation to ensuring public security and order in Ukraine

This article addresses a pressing scientific and practical issue concerning the maintenance of public order and safety in Ukraine under martial law, focusing on the interaction between the National Police and non-governmental entities. Given that security is a fundamental condition for the functioning of democratic institutions, the development of cooperation between law enforcement and civil society has acquired particular importance. In the context of large-scale aggression by the Russian Federation, national security becomes paramount, requiring increased efficiency from law enforcement bodies and the involvement of additional resources, particularly public initiatives.

The study highlights that the legislative framework regulating the activities of the National Police provides for cooperation with the public based on the principle of partnership (Article 11 of the Law of Ukraine “On the National Police”), yet certain legal gaps persist. Specifically, Article 5 of this law does not present a sufficiently comprehensive list of entities with which the police are authorized to cooperate. This legal ambiguity hinders the establishment of effective partnerships with non-governmental organizations such as volunteer groups, think tanks, human rights associations, and others.

The article explores the main directions of such cooperation, including the organization of joint crime prevention activities, information exchange, public oversight of police operations, and the development of joint programs and projects. The author cites relevant regulatory documents that govern police activities in this area, including the Regulation on the National Police, the Instruction on the Activities of District Police Officers, among others. Moreover, the article emphasizes the role of research institutions that provide independent expert assessments and advisory support.

Based on the analysis of recent scholarly works, regulatory frameworks, and practical experience, the article concludes that the legal regulation of this process requires improvement. It recommends amendments to the current legislation to clearly define the forms and mechanisms of cooperation with civil society structures. The result of such interaction should be the formation of stable partnership relations between the police and the public, which would enhance the effectiveness of security measures, ensure the protection of citizens' rights, and promote the implementation of democratic legal order principles even under emergency conditions.

Key words: *National Police of Ukraine, public security, public order, martial law, civil society, non-governmental entities, legal regulation, cooperation, public associations, partnership, volunteer organizations, crime prevention, public trust in the police, rule of law, citizen safety.*

Постановка проблеми. Забезпечення належного публічного порядку і безпеки є базовою умовою функціонування демократичних інститутів та правової держави. В умовах повномасштабної війни російської федерації проти України, безпека виступає першочерговою потребою, необхідною умовою для сталого розвитку людини, громадянина та держави загалом. Національна поліція України як головний суб'єкт забезпечення публічної безпеки і порядку, для підвищення ефективності своєї діяльності активно взаємодіє з іншими державними та недержавними суб'єктами.

У сучасних умовах недержавні суб'єкти стали суттєвою підтримкою у забезпеченні публічної безпеки і порядку в країні, особливо там, де державні інституції виявили недостатню спроможність у вирішенні актуальних питань щодо підтримання публічної безпеки і порядку. Під час російсько-української війни взаємодія Національної поліції з недержавними суб'єктами набула особливого значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питання забезпечення публічної безпеки і порядку органами Національної поліції України приділяли увагу такі науковці, як: О. М. Бандурка, О. В. Батраченко, С. Г. Братель, О. М. Волуйко, А. П. Головін, М. І. Додін, Р. А. Калюжний, А. М. Колодій, В. К. Колпаков, Р. С. Мельник, П. П. Михайленко, В. В. Пахомов, Ю. І. Римаренко, Г. П. Ситник, Ю. О. Тихомиров, М. П. Ткач, В. Г. Фатхутдінов, В. І. Шакур, О. С. Юнін, С. С. Яценко та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць та комплексних досліджень присвячених забезпеченню публічної безпеки і порядку, в українській юридичній науці недостатньо дослідженим залишається питання взаємодії Національної поліції з недержавними суб'єктами щодо забезпечення публічної безпеки і порядку. Вказана обставина підтверджує важливість проведення дослідження з цієї проблематики, особливо в умовах особливого правового режиму воєнного стану.

Мета статті полягає в дослідженні взаємодії Національної поліції з недержавними суб'єктами щодо забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна поліція відіграє центральну роль у забезпеченні публічної безпеки і порядку, що зумовлено її призначенням та відображено у завданнях, якими її наділено згідно зі ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» [10].

Україна як демократична держава взаємодіє з інститутами громадянського суспільства, які здатні реально та ефективно впливати на стан забезпечення публічного порядку і безпеки в країні. У зв'язку з цим, органи Національної поліції України здійснюють свою діяльність з цього напрямку через призму принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства.

Зауважимо, що законодавчо закріпивши зазначений принцип, за ідеологічну засаду свого призначення органи Національної поліції зобов'язані здійснювати свою діяльність в тісній співпраці з населенням, територіальними громадами і громадськими об'єднаннями, спрямовуючи свої дії на задоволення суспільних потреб. Така правова вимога побудови партнерських відносин закріплена у ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію», де йдеться про те, що «діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб» [10]. Більше того, необхідність дотримання Національною поліцією принципу взаємодії з населенням закріплюється також у відомчих актах МВС України та Національної поліції, таких як Стратегія розвитку Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 року [11], Положення про Національну поліцію від 28 жовтня 2015 р. № 877 [8], Положення про патрульну службу МВС від 02 липня 2015 р. № 796 [9], Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції від 28 липня 2017 р. № 650 [7] та ін. Так, у п. 8 ч. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» № 877 від 28.10.2015 р. закріплено, що Національна поліція під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями [8].

Разом з тим, слід звернути увагу на ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якою поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів [10].

Із вищезазначеного випливає неузгодженість законодавчої бази у досліджуваній сфері, оскільки у ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію» не міститься вказівки на можливу взаємодію поліції, наприклад, з громадськими об'єднаннями, які також можуть виступати суб'єктом забезпечення публічної безпеки і порядку.

Вважаємо, що правове регулювання взаємодії органів Національної поліції з недержавними суб'єктами (органи місцевого самоврядування, громадські організації, громадські рухи, недержавні аналітичні та наукові центри, громадські спілки, профспілки, організації роботодавців, громадські об'єднання – політичні, економічні, волонтерські, правозахисні, мережеві, культурно-просвітницькі тощо) має бути чітко узгодженим як за цілями та завданнями, так і за переліком суб'єктів такої взаємодії. Адже від правового регулювання значною мірою залежить якість та своєчасність проведеної співпраці органів Національної поліції з недержавними суб'єктами щодо здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

В цілому, правове регулювання процесу взаємодії зазначених суб'єктів є складним соціальним явищем, зумовленим існуванням значної кількості проміжних систем, однак жодна із систем, пов'язаних із процесами регулювання їх діяльності, не може бути використана без механізму регулювання, функцій, процесів тощо.

На думку В. В. Майорова, діяльність поліції, основана на співпраці з населенням, громадою та громадянами і спрямована на попередження правопорушень і злочинів, є нагальною потребою сьогодення. Одним із способів вирішення цього завдання є вдосконалення взаємодії поліції з населенням, що є запорукою довіри населення до поліції [5, с. 189].

А. В. Кубасенка зазначає, що діяльність поліції на основі взаємодії з громадськістю передбачає реалізацію суспільно орієнтованих принципів, співпрацю з органами влади та громадянами для забезпечення безпеки, солідарну відповідальність за безпеку, наявність системи громадського контролю та сприяє взаємній довірі та співпраці між поліцією та суспільством [4, с. 86]. Так, ст. 89 «Спільні проекти з громадськістю» Закону України «Про Національну поліцію» зазначається, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань [10].

Виходячи з положень законів України та міжнародно-правових актів до основних спільних заходів поліції та громадськості щодо задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань можна віднести:

- спільне планування та проведення сумісних дій щодо запобігання та виявлення правопорушень;
- обмін інформацією та досвідом щодо запобігання та припинення адміністративних правопорушень та злочинів;
- проведення спільних семінарів, навчань, зборів, консультацій і нарад правоохоронної спрямованості з питань покращання організації протидії злочинності [6, с. 404].

Причому співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення такої діяльності [10]. Отже, поліція доволі тісно взаємодіє з громадськістю, що обумовлює доцільність внесення змін до ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію» з метою розширення переліку суб'єктів, із якими поліція взаємодіє у процесі забезпечення публічної безпеки і порядку в цілому.

На думку О. М. Волуйко, сутність процесу взаємодії Національної поліції України з населенням, найбільш повно розкривається через поняття її форм як зовнішнього виразу зазначеного виду діяльності. Традиційними критеріями для класифікації форм взаємодії поліції з населенням є: а) характер функцій суб'єктів взаємодії в системі управління; б) типологія суб'єктів взаємодії; в) характер підстав для взаємодії; г) спосіб вирішення спільних завдань; ґ) характер зв'язків між суб'єктами взаємодії тощо. Проте найбільш об'єктивне уявлення про форми взаємодії Національної поліції з населенням дає застосування критерію змісту завдань, які вирішують суб'єкти в ході такої взаємодії [1, с. 208].

Разом з тим, В. Ю. Кікінчук, обмірковуючи зазначене питання, пропонує виділяти такі форми взаємодії Національної поліції з громадськістю та іншими суб'єктами, як:

1) проведення консультацій з питань нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) подання представниками громадськості пропозицій з питань, що стосуються підвищення ефективності заходів забезпечення публічної безпеки і порядку, удосконалення законодавства в цій сфері; 3) проведення експертизи нормативно-правових актів, що приймаються Національною поліцією з питань забезпечення публічної безпеки і порядку; 4) участь громадських формувань в охороні публічного порядку; 5) здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку [2, с. 85].

На думка Фіалки М. І. та Найді В. О. взаємодія поліції з громадськими формуваннями повинна охоплювати такі напрямки як: консультативна (інформаційна) взаємодія; розробка і реалізація спільних проєктів (програм, акцій) тощо [12, с. 148].

М. В. Ковалів зазначає, що партнерська взаємодія поліції та інститутів громадянського суспільства виявляється у формі безпосередньої спільної діяльності поліції і різних громадських формувань, які сприяють забезпеченню безпеки при проведенні державних і релігійних свят, мітингів політичних рухів, культурно-видовищних і спортивних заходів [3, с. 83].

До спільних проєктів поліції і громадськості можна віднести: проведення спільних наукових досліджень; спільна розробка інструкцій, програм, проєктів законів тощо; проведення сумісної експертизи нормативно-правових актів; участь поліцейських у роботі громадських приймалень та центрах правової допомоги населенню; організація і проведення спільних телефонних «гарячих ліній», виступів та публікацій в ЗМІ тощо [6, с. 404].

Вважаємо, що важливу роль у підтримці публічної безпеки і порядку відіграють науково-дослідні установи, які консультують органи Національної поліції України, зосереджуючись переважно на гуманітарних аспектах, таких як політика, економіка та право. Ці установи, будучи частиною громадянського суспільства, є осередком інтелектуального потенціалу науковців, здатних продукувати важливі для суспільства ідеї та сприяти їх впровадженню через взаємодію з державними та правоохоронними органами. Особлива роль недержавних науково-дослідних установ полягає в їх здатності надавати неупереджену та високопрофесійну експертну оцінку у сфері публічної безпеки, оскільки вони не залежать від державного фінансування і зазвичай залучають авторитетних фахівців у тій чи іншій сфері.

Висновки. На підставі вищезазначеного приходимо до висновку, що одним із найважливіших інструментів забезпечення публічної безпеки і порядку є побудова сталих партнерських відносин між органами Національної поліції та недержавними суб'єктами. Головною метою їх взаємодії є забезпечення єдності дій, взаємодопомоги й об'єднання зусиль для успішного вирішення спільних завдань щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснення заходів правового режиму воєнного стану на території України. Більше того, враховуючи державну монополію на застосування зброї та обов'язок держави підтримувати публічний порядок і гарантувати безпеку громадян, діяльність Національної поліції України перебуває під пильним контролем суспільства.

Список використаних джерел:

1. Волуйко О.М. Взаємодія Національної поліції України з населенням: теоретичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №9. С. 206-209.
2. Кікінчук В.Ю. Форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку в державі. *Право.іа*. 2017. № 1. С. 81-86.
3. Ковалів М.В. Взаємодія поліції та інститутів громадянського суспільства. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 2 (12). С. 79-85.
4. Кубасенко А.В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. № 2. С. 81-87.
5. Майоров В.В. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 185-191.

6. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію»: наук.-практич. комент. / кол. авт.; кер. авт. кол. Т.П. Мінка. Дніпро: ДДУВС, 2017. 480 с.
7. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28 липня 2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення: 10.01. 2025).
8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12. 2020 р).
9. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: Наказ МВС України від 02 лип. 2015 № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15#Text> (дата звернення: 12.01. 2025).
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02 лип. 2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n943> (дата звернення: 10.01.2025).
11. Про схвалення Стратегії розвитку Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лист. 2017 № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 14.01.2025).
12. Фіалки М.І., Найді В.О. Проблемні питання взаємодії поліції з громадськими формуваннями в ході запобігання злочинам проти громадської безпеки і публічного порядку. Кримінально-правові та кримінологічні засоби протидії злочинам проти громадської безпеки та публічного порядку: Зб. тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції до 25-річчя ХНУВС (м. Харків, 18 квітня 2019 року). С. 147-149.

